

■ Нататкі таткі

ЯМЧЭЙ ЗА ЛЮБОЕ ІМЯ

Супадзенне, але з кола знаёмых нашай сям'і дачка дагэтуль зусім неразборліва вымаўляе толькі адно імя — маміна. Так супала, што ў простым слове «Віка» адразу дзве літары — «в» і «к» пакуць з'яўляюцца для яе сур'ёзнай перашкодай. Жартам жонка часам крыўдуе на такую «несправядлівасць», але ў глыбіні душы яна разумее: з першага Васілісінага слова і на ўсё жыццё Віка будзе для дачкі проста «мама», а гэта — цяплей, ямчэй і глыбей, чым любое імя.

Напаўненне ў слове «мама» для кожнага чалавека сваё. Сэнс яго прыблізна аднолькавы, але адценні — вельмі розныя. Для мяне, як і для большасці, эталонам тут з'яўляецца мая маці. Разам з бацькам яны нарадзілі і паставілі на ногі 10 дзяцей. Тое, якой цаной гэта ім далася, мы асэнсавалі, толькі калі падраслі. Малым нам было складана зразумець, чаму мама не любіць цукерак. Чаму, калі на стала з'яўляліся якія-небудзь прысмакі, яна заўсёды казалася, што ўжо наелася ці пачастуецца потым. У яе атрымлівалася спраўляцца з такой колькасцю дзяцей і весці гаспадарку, бо бацька заўсёды прападаў на працы. Пры гэтым мама амаль ніколі не павышала голас, толькі зрэдку запрашала ў памочніцы цётку крапіву. Сёння кожны з нас скажа, што вырас у любові, але ніхто не можа пахваліцца тым, што ён быў любімым чыкам. Маці вучыла нас шчырасці і справядлівасці. Кожны дзень абавязкова зычыла поспехаў перад школай. Калі падраслі, ніколі не ўмешвалася падчас выбару прафесій. Давала магчымаць самім вызначыцца з будучыняй. Толькі прасіла ўважліва ўсё абдумаць і рэальна ацаніць свае здольнасці. Потым разам з намі хвалювалася і ўпотаі прасіла ў Бога падтрымкі. Шчыра радавалася паступленням і хрысціла ўслед, калі прыходзіў час адпраўляцца на вучобу. Яна амаль нідзе не была, але заўсёды гаворыць, што бачыла шмат, бо бачыла галоўнае. Сёння матуля з такой жа пяшчотай працягвае хвалявацца за нас і за нашых дзяцей.

У дзяцінстве мы, напэўна, недастаткова цанілі тое, што давалі нам бацькі, бо былі перакананы: гэта іх абавязак. Мы не ведалі, што больш дае не той, хто забяспечвае ўсім неабходным, а той, хто аддае ўсё. Мы раслі з глыбокім перакананнем, што ўсе мамы і таты — правільныя, але жыццё паказвала інашэ.

Аднойчы падчас працы ў раённай газеце мне давалося пачынаць на паяджэнні камісіі, на якой разглядалі справы праблемных сям'яў. На парадак дня было вынесена пытанне пазбаўлення адной «маці» бацькоўскіх правоў у дачыненні траіх яе непаўналетніх дзяцей. Па дакументах яшчэ зусім маладая — да 25, знешне яна выглядала на ўсё 40. Часты госць такіх паяджэнняў, яна, напэўна, была адзінай, хто адчуваў сябе тут камфортна. Сваімі паводзінамі, кожным словам і жэстам выказвала сваю абьякавасць да таго, што адбываецца. На ўсё ж дакоры камісіі адказвала толькі яхаднай усмешкай. Калі ж старшыня не вытрымаў і нарэшце выдаў: «Марына, мы будзем рыхтаваць паперы, каб пазбавіць цябе бацькоўскіх правоў», яна ўсё з той жа абьякавасцю выдала: «Напужалі. Забірайце! Я сабе яшчэ нараджаю. Буду нараджаць вам на зло!»

Калі расказваў пра гэты выпадак сваёй маці, на яе вачах блішчэлі слёзы. Адзінае, што яна прамовіла: «Так не павінна быць, бо кожная жанчына кардынальна мяняецца з нараджэннем дзіцяці... Гэтыя словы цвёрда зафіксаваліся ў маёй падсвядомасці».

Сёння я з цікавасцю назіраю за тым, як з нараджэннем дачкі змянілася мая Віка. У ёй праяўляюцца тыя рысы, аб якіх я нават не мог здагадацца. Многія яшчэ да нядаўняга часу прычыпявалі рэчы адышлі на другі план. Кожную сваю хвіліну яна ўдзяляе дачцэ. З уважлівасцю падыходзіць да ўсяго, што звязана з яе выхаваннем і развіццём. Асаблівае месца адводзіць чытанням. Жонка ўзяла за правіла хаця б раз на месяц набываць дачцэ па новай кнізе. На практыцы гэта адбываецца часцей, чаму Васіліса толькі рада. Безумоўна, я таксама імкнуся максімальна ўдзельнічаць у выхаванні, але асноўная нагрузка ляжыць на плячах жонкі. Менавіта дзякуючы яе намаганням Васіліса ў свае год і сем месяцаў вельмі камунікабельная, шмат чаго ўмее рабіць самастойна. Нават з цікавасцю асвойвае літары (якія ўмее называць), казкі ж не проста слухае, але і адказвае на простыя пытанні па іх змесце.

Часам, калі ўвечары гуляем разам з Васілісай у лялькі, тлумачу дачцэ, што яна, як матуля, павінна клапаціцца аб іх. Тады малая адразу пачынае шкадаваць і закаралываць «дачушак» на руках. Яна ведае, як трэба прыгатаваць для іх «суп» і даць «піць». Плаксу, калі той пачынае пішчаць, будзе спачатку супакойваць, а потым пагрозіць пальчыкам і скажа: «Цыц!». Калі ж заплытаешся ў яе, хто Насціна (так завуць адну з лялек) мама, Васіліса тыркнуе сабе ў грудзі пальчыкам і вымавіць «Ці». Тут я не ўтрымаюся ад усмешкі, абавязкова з усёй пяшчотай пацалую дачку і моцна абдыму, каб яна адчула любоў, якую праз дзясяткі гадоў будзе дарыць маім унукам.

Аляксандр АЛЕСІК

■ Бабуля, пачытай!

ГРЫБНІКІ

Нашаму Сярожэку
Толькі ішэць гадоў,
Ды ён поўны кошык
Набіраў грыбоў!

І сабачка Тобік
Цёрся каля ног,
Як маленькі гномік,
Ён спрыяў, як мог.

Рыжыкі, лісічкі,
Сыраежак шмат...
Памаглі сястрычкі —
Ім удзячны брат.

Галіна НІЧЫПАРОВІЧ,
в. Магільна,
Удзёнскі раён

■ Мама, адпачні

МАРСЭЛЬ ПАД ВІЦЕБСКАМ,

або Новыя прыгоды Шурыка

Упэўнены, што ў бацькоў часта ўзнікае «галаўны боль» — чым пацешыць дзяцей. Асабліва ў татаў «выхаднага дня» (аўтар гэтых радкоў, праўда, не зусім «выхадны тата», бо і ў іншыя дні бачыцца са сваімі сынамі, забірае іх з гурткою). Сапраўды, як здзівіць малых, куды пайсці, калі ў лялечны тэатр ім ужо не хочацца, а фільмаў добрых на гэтым тыдні не паказваюць? У кавярню? Сынам проста з'есці марозіва там нецікава. Была б машына, ездзіў бы з імі па старажытных гарадах Беларусі. На жаль, няма. Таму прыходзіцца перыядычна, як той сказаў, ламаць галаву.

ПАГОНЯ ЗА ВОСЛІКАМ

Успомніў, што на ўсходзе Віцебска жывуць муж і жонка, якія на сваім падворку трымаюць экзатычных жывёл. У Настасі і Аляксандра Шаўчэнкаў ёсць вярблюдзіца Шэры, паўночны алень Норд, асёл Марсэль, некалькі поні, сярод якіх адзін з самых маленькіх у краіне. А таксама — коні, экзатычныя свінкі... На Шэры, поні, восліку можна пакатацца. Арганізуюцца таксама і конныя паходы.

Дзіўна, што мала хто з маіх знаёмых ведае пра гэтае прыватнае «царства звяроў». Для такіх паведамляю, што незвычайнае — побач: на праспекце Фрунзэ.

«завесці» асла. Мы з сынамі, як маглі, выконвалі заданне Аляксандра. Але ж... Нешта Марсэлю не спадабалася, і ён пабег. Думаецца, аслы — ціхаходныя жывёлы? Куды там! Выбег на дарогу і памчаў так, што спакойна мог абганяць аўто. Малы ўслед за ім. Здзівіў Марсэль тым, што яго забег скончыўся акурат

зяды чалавек траціць да 345 калорый за гадзіну (у залежнасці ад вагі наезніка. — Аўт.), 690 калорый, калі конь скача галопа.

— Верхавая язда насамрэч вельмі карысная для здароўя. Яна паляпшае кардынацыю, фізічны і псіхалагічны стан, паставу... Адназначна конныя прагулкі спрыяюць добраму настрою як у працэсе, так і потым, — распавядае Настасся Шаўчэнка.

Безумоўна, перад знаёмствам з коньмі хочацца іх нечым пачаставаць.

— Паўкіло добра вымытай морквы, спелыя салодкія яблыкі будуць цудоўным падарункам для коней. Прычым моркву сярэдніх памераў не трэба рэзаць — у іх жа добрыя зубы. А яшчэ жывёлам падабаюцца сухары. А вось хлеб і булкі не рэкамендуецца, бо могуць выклікаць колікі. Можна прынесці цэлы кавун або проста кавуновыя скарычкі. Іх коні вельмі любяць! Цукар не ўсім можна, і ўжо дакладна не карысна. І на капусту табу, як і на арэхі, садвіну з костачкамі, дыню... Збіраючыся пачаставаць незнаёмага каня, абавязкова спытайцеся дазволу ў яго гаспадара (трэнера), — тлумачыць Настасся.

У планах Шаўчэнкаў — стварэнне сямейнай сядзібы Дзедз Мароза. Акрамя таго, што ёсць алень, дык і сані Аляксандр робіць. Ён жа мае добры вопыт працы галоўным навагоднім казачным персанажам. У гаражы, дарэчы, ёсць і карэты. Такім чынам, круглы год можна катацца не толькі вярхом.

На развітанне нам паказалі выяву Вазілы. Гэта дух-заступнік коней. Паводле паданняў беларусаў, ён выглядае як чалавек, але з конскімі вушамі і капытамі.

Вазіла жыве на стайні, усяляк клапаціцца пра коней, беражэ іх ад хвароб, а калі яны на пашы, у табуне — ад драпежных звяроў.

Раю ўзяць з сабой у прыватны «запарк» фотаапарат. А лепш папрасіце знаёмага фатографа за невялікую плату зрабіць прафесійныя здымкі. Яны, несумненна, упрыгожаць фотаальбом вашых дзяцей.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Фота аўтара.

rukshanski@zviazda.by

Віцебск — Віцебскі раён

Праўда, у пасёлку Тулава, які, дарэчы, уваходзіць у гарадскую мяжу. Туды ходзіць грамадскі транспарт. З вакзала можна даехаць на маршрутцы №94, аўтобусе №7. Прыпынак «Паштовая». Узгадніць усе нюансы ў ідэале лепш на старонцы «УКантакце» «Цэнтр верховай езды в Віцебске. Верхавая езда».

Аляксандр Шаўчэнка, калі мы прыехалі, рамантаваў агароджу «пляцоўкі», дзе гуляюць вярблюдзіца і алень. Катанне ж ладзіцца на полі насупраць катэджа гаспадароў. Мой старэйшы сын гадоў пяць таму катаўся на цыркавым вярблюдзе, малодшы — ніколі. Сядзець так высока паміж гарбамі — гэта і для дарослых выпрабаванне. Малыя былі ў прыемным шоку. Экстрым адчуў і тата.

Малому вельмі спадабаўся вослік. Мо яшчэ і таму, што гаспадар даверыў яго пасвіць. Папярэдзіў, каб не падпускаў блізка да маладых коней, бо жывёлы, калі можна так сказаць, не сябруюць. Сын старанна выконваў сваю часовую працу. Пры гэтым нешта гаварыў вушастаму, даваў парады, і, здавалася, што хвастаты яго слухае, як старэйшага брата. Але раптам Марсэль перастаў слухацца. І ролю пастуха прышлося выконваць мне. Міжволі ўзгадаў камядью пра Шурыка, які ўпарта спрабаваў

для павароту да катэджа гаспадароў. Ён рэзка спыніўся і паціху вярнуўся ў двор. Саша пажартаваў, што з асабліва важным заданнем мы не справіліся, але даверыў зноў сачыць за наравістым Марсэлем.

А ХТО ТАКІ ВАЗІЛА?

У прыватным цэнтры верховай езды можна навучыцца катацца на конях. Прычым прапануюць урокі як індыўдуальныя, так і для ўсёй сям'і. Праводзяць конныя прагулкі і паходы. Ёсць праграма для навічкоў і тых, хто даўно не ездзіў, а таксама для вопытных наезнікаў. Кошт залежыць ад працягласці катання.

Нярэдка сюды прыязджаюць хлопчыкі і дзяўчаткі з дзіцячым цэрабральным паралічам. Даказана, што катанне на конях для іх вельмі карыснае. Як і для здаровых людзей. Ёсць даследаванні пра тое, што падчас прагулачнай верховай

Выява Вазілы.